Lainsäädännön vaikuttavuuden mittaaminen - Verojaos 19.2.2021

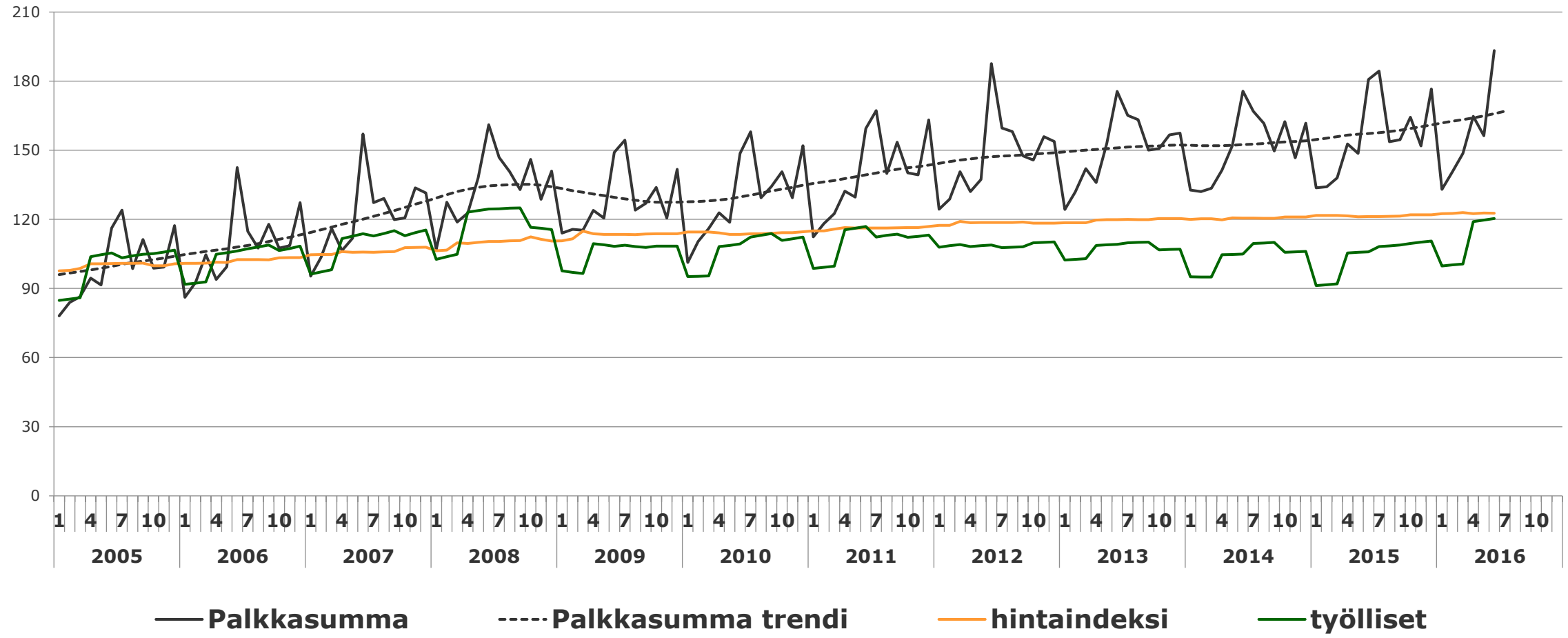
Harmaan talouden selvitysyksikkö, Selvitys 7/2017 Rakentamisen tiedonantovelvollisuus urakka- ja työntekijätiedoista - lainsäädännön vaikuttavuus

Janne Marttinen
johtaja
Harmaan talouden selvitysyksikkö
Verohallinto

Johdanto

- Tilastojen valossa Verohallinnolle ilmoitettu rakennusalan palkkasumma kasvoi osatekijöitään (työn määrä ja työn hinta) nopeammin vuosina 2012-2015. Toisin sanoen Verohallinnolle ilmoitetut palkat kasvoivat, mutta Tilastokeskuksen tilastoissa vastaavaa kasvua ei havaittu (työllisten määrä ja työn hinta-indeksi).
- Samaan aikaan toteutettiin lukuisia harmaan talouden torjuntaan tähtääviä lakiuudistuksia. Vaikuttivatko lakiuudistukset palkkojen ilmoittamiseen Verohallinnolle? Havaintojen ajallinen yhteensopivuus tukee oletusta, että harmaan talouden torjuntatoimilla oli verokertymää kasvattava vaikutus.
- Lakimuutoksen vaikutuksen mittaaminen edellyttää aina käyttötarkoitukseen sopivan datan olemassa olemista.

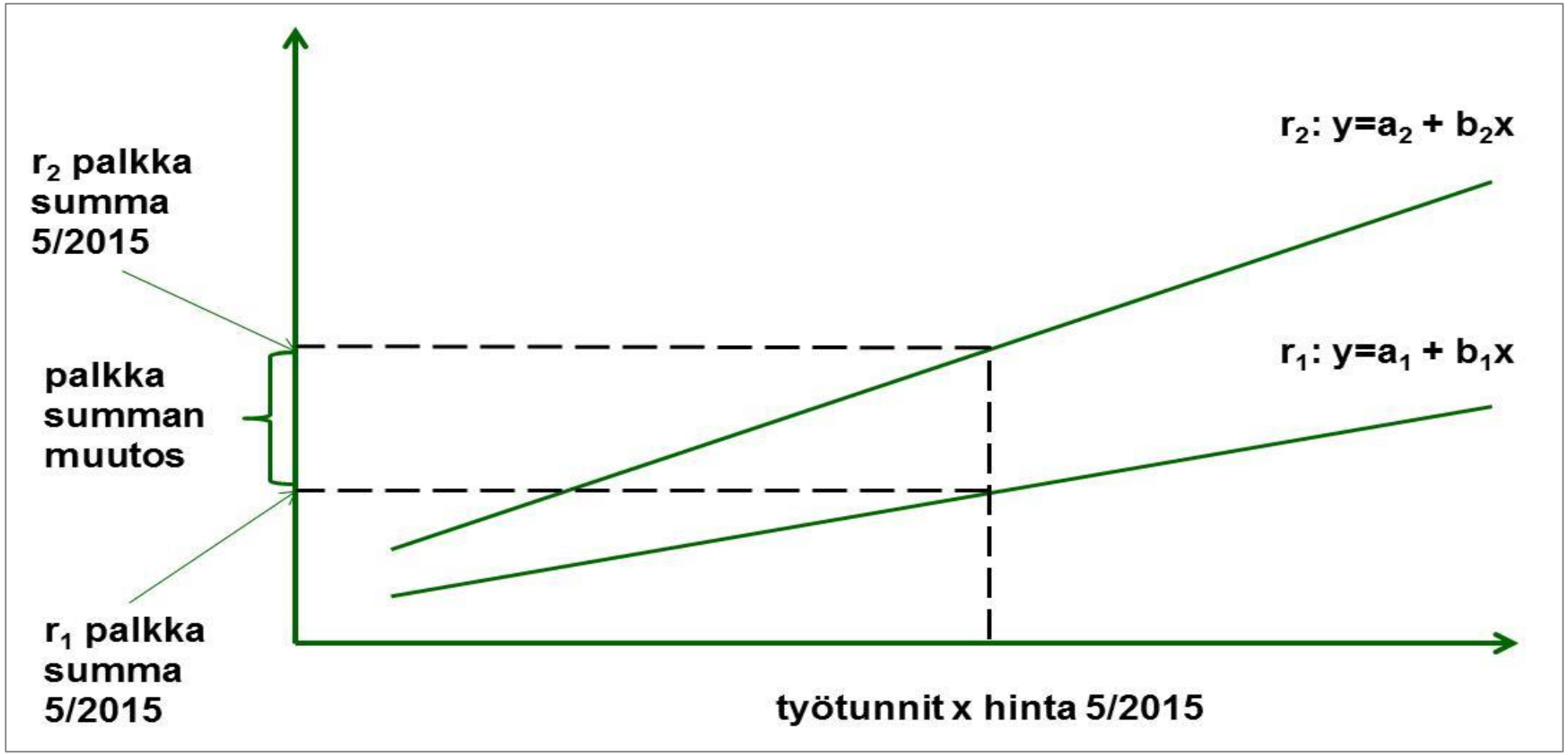
Palkkasumma = työn hinta x määrä

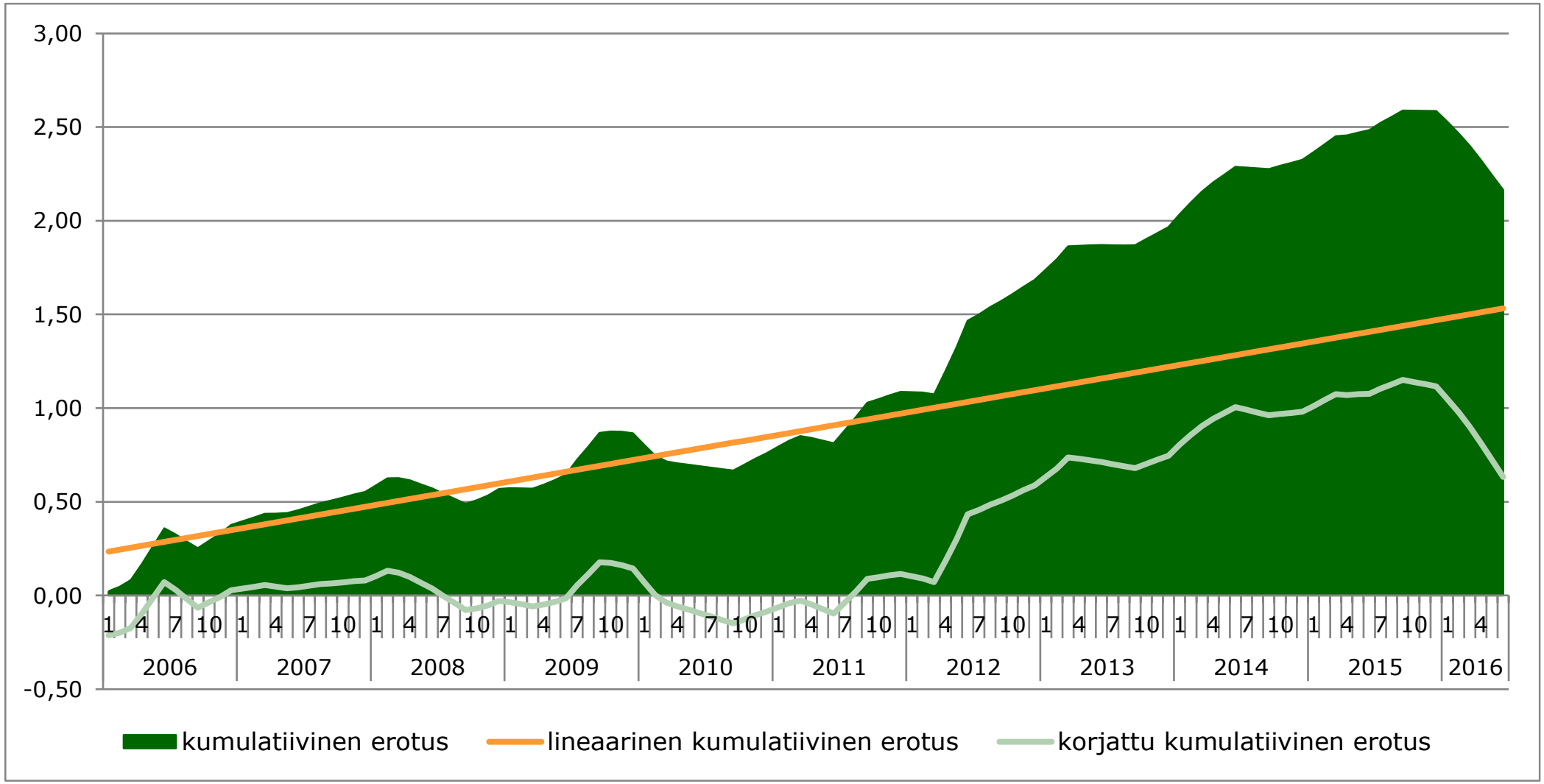
Mittaaminen

- Lainsäädännön vaikuttavuutta mitattiin niin sanotulla ennen-jälkeen -analyysillä, jossa käytetty tilastollinen menetelmä oli regressioanalyysi.
- Regressiomallissa selitettävä muuttuja on palkkasumma, selittävät muuttujat ovat työntunnit ja hinta-indeksi. Mallin perusteella muodostetaan kaksi regressioyhtälöä kahden eri ajankohdan datalla (data ennen ja jälkeen lakiuudistusten). Kun mittaushetken (vuosi 2015) selittävät muuttujat (työtunnit ja hinta-indeksi) sijoitetaan näihin yhtälöihin saadaan kaksi eri palkkasumma-tulosta, joiden erotus on oletettu lain vaikuttavuus.
- Mallia korjattiin huomioimalla käytetyissä aineistoissa havaittu pitkän aikavälin eriävä kehitys (tämä korjaus pienensi mittaustulosta)
- Suhdannetilanne ei vaikuta mittaustulokseen, koska vertailussa olevat muuttujat (palkat, työtunnit ja hinta-indeksi) on poimittu samoilta ajankohdilta.

Ennen-jälkeen -regressioanalyysi

- Palkkasumma ja työtunnit x hintaindeksi, vuosimuutosprosenttien kumulatiivinen erotus
- Tilastollisen eron lineaarinen korjaus

Lakimuutokset - arvio verotulojen kasvusta

- Mittaamisselvityksen lopputulos oli, että rakennusalan lakimuutokset (laajennettu ilmoitusvelvollisuus, veronumero ym.) lisäsivät ilmoitettuja palkkoja n. 300 milj. eur vuodessa ja verotuloja n. 100 milj. eur vuodessa vuonna 2015.

- Tehtävä edellytti kahden henkilön vuoden työpanosta.